

Şehnâz Şarkı

Feryâd ki feryâdîma imdâd edecek yok

NEY

Bestekâr : Tanburi Cemil Bey

Usûlü : Sengin Semâi [6/4]

Güftekar : Nigar Hanım

fer yâd ki fer yâ dî ma im
dâd im dâd im dâd e de cek
yok (SAZ) ef sûs ki gam dan be ni ah
â zâd â zâd â zâd e de cek
yok gü ze lim yok (SAZ)
te si ri mu hab bet le yı kıl
mı ş mü te el lîm yâr (SAZ)
vî râ ne di li bir da hî ah â bâd â bâd
â bâd e de cek yok gü ze lim yok
Curcuna
ya rab ne i çün zâr ni gâ
rı şu ci hân da yâ rab

31
ne i çün zâr ni gâ rı şu ci hân

34
da (SAZ) nâ şâd e de cek

37
çok sa da dil şâd e de cek yok (SAZ)

40
nâ şâd e de cek çok sa da ah

42
dil şâd dil şâd dil şâd e de cek

44
yok gü ze lim yok (SAZ)

46

48

Feryâd ki feryâdına imdâd edecek yok
Efsûs ki gamdan beni âzâd edecek yok
Te'sir-i muhabbetle yıkılmış müteellim
Vîrâne dili bir dahî âbâd edecek yok
Ya Rab ne için zâr-ı nigâr'ı şu cihânda
Nâ-şâd edecek çoksa da dil-şâd edecek yok

Sengin Semâi Darb Usûlü

1. Darb : (Düm) / [1 Zamanlı ve Kuvvetli]
2. Darb : (Tek) / [1 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
3. Darb : (Tek) / [1 Zamanlı ve Zayıf]
4. Darb : (Düm) / [1 Zamanlı ve Kuvvetli]
5. Darb : (Te-Ek) / [2 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]

Sengin Semâi Usûlü

*) Altı zamanlıdır.

*) 3 tane 2 zamanın veya iki tane 3 zamanın, başka deyimle, üç Nim Sofyân veya iki semâinin birbirine eklenmesinden meydana gelmiştir (2+2+2=6 veya 3+3=6).

*) 6/8'lik birinci, 6/4'lük ikinci, 6/2'lik üçüncü mertebeleri kullanılmıştır. 6/8'lik mertebeye Yürük Semâi, 6/4'lük mertebeye Sengin Semâi, 6/2'lik mertebeye Ağır Sengin Semâi demek doğru olur. Fakat bu bizde karıştırılmış ve 6/8 ve 6/4'lük mertebeler çok kere birbirinin adını almıştır.

*) 6/8'lik ve 6/4'lük fasulların Yürük Semâilerinin mecburi usûlüdür. Yürük Semâi formasında her zaman kullanılmıştır. Zaten Ağır Semâiler ya 10/8'lik, 10/4'lük veya 6/4'lük, 6/2'lik mertebesini, yani Ağır Sengin Semâi usûlünü kullanmak en doğru olandır. Fakat yukarıda söylendiği gibi bu, bizde karıştırılmıştır.

Kaynak :

1) ' Türk Musikisinde Usuller ve Kudüm ', M. Hurşit UNGAY

2) ' Türk Müsiki Nazariyatı ve Usülleri-Kudüm Velveleleri ' İsmail Hakkı ÖZKAN [1941- 2010]

Tanburi

Cemil Bey

[1873 - 1916]

Türk Musikisi'nin gelmiş geçmiş en büyük virtüözlerinden biri olan Tanburi Cemil Bey, 1873 yılında İstanbul'un Molla Gürani semtinde dünyaya geldi. Üç yaşındayken babasını kaybeden Cemil Bey, amcası Refik Bey'in himayesinde büyüdü. Çalışkan, Terbiyeli, sessiz bir çocuk olmasına rağmen musikiye düşkünlük gibi o zamana göre tehlikeli sayılan bir merakı vardı. Bu nedenle, yalnız Cuma geceleri annesinin yanında kalmak şartı ile Refik Bey'in konağına alındı. Daha o yaşlarda küçük bir tanburi olarak çevresine ünü yavaş yavaş yayılmağa başlamıştı.

Refik Bey'in evi Tanzimat döneminin getirdiği yeniliklerle doluydu. Amcasının çocukları okuldaki derslerinden başka özel hocalardan Fransızca dersleri alıyor, bir Fransız mürebbi tarafından yetiştiriliyordu. Bu eğitim şekli Cemil'in üzerine de olumlu etki yapıyor, bir yandan rüştiyeye devam ederken, bir yandan da genel kültürünü ilerletiyordu. Bu huzurlu hayat Refik Bey'in ansızın ölümü ile alt-üst olmuş, Horhor'daki konak terk edilerek Bakırköy kaymakamı olan amcazadesi Mahmud Bey'in evine taşınılmıştı. Bu arada parasal sıkıntılar da başladı.

Mahmud Bey disiplinli, geleneklere bağlı, biraz katı tabiatlı, düzenli yaşamayı seven bir adamdı. Genç Cemil'in ünü gittikçe genişliyor, hatırlı kimseler tarafından musiki toplantılarına çağrılıyordu. Mahmud Bey yeğenini bu davetlerin çoğuna göndermiyor, pek azına da onunla birlikte gidiyordu. Öğrenimini ihmal etmemesi için dersleri ile ilgileniyor, akşamları sık sık derslerini denetliyordu. Mahmud Bey'in, bir manastır yapımına izin vermediği için, belediye başkanı ile arası açılmış, Bakırköy'den Kartal kaymakamlığına tayin edilmişti. Böylece Cemil Bey iki yıl daha Kartal'da yaşayarak on yedi yaşına kadar Mahmud Bey'in himayesinde kaldı. Onun Humus kaymakamlığına atanması sonucu, annesi Zihniyar Hanım'ın Taşkasap'taki evine döndü. İçkiye bu yıllarda başlamışsa da buna engel olunabilecek bir yol bulunamadı.

Orta öğrenimini tamamladıktan sonra Siyasal Bilgiler Fakültesi'ne (Mülkiye'ye) kaydoldu. İki yıl devam etmesine rağmen yarıda bıraktı. Burada Mustafa Nezih Albayrak ve Tanburi Ali Efendi'nin oğlu Aziz Mahmud Bey'le sınıf arkadaşıydı. Hariciye Nezareti'nde "Hariciye Umûr-i Şehbenderiye Kalemî"nde memuriyet hayatına atıldı. Uzun yıllar burada çalışmasına rağmen bu memuriyeti benimseyememiş, hariciyeciliği bir meslek olarak kabul edememişti. 1908'de Meşrutiyetin ilânından sonra yapılan kadro kısıtlaması sırasında, Dr. Hamid Hüsnü Bey'in aracılığı ile, Hariciye Umûr-i Şehbenderiye müdürü İsmail Hakkı Bey'i ikna ederek sekiz yüz elli altın lira tazminat aldı, kadro dışında kalarak görevinden ayrıldı.

Annesinin ve yakınlarının ısrarlı isteği üzerine 1901 yılın da, Defter-i Hakani müdürlüğünden Nazif Bey'in kızı Şerife Saide Hanım'la evlendi. Şerife Hanım'ın annesi Eflaknur Hanım da, Cemil Bey'in annesi Şehniyar Hanım gibi Adile Sultan'ın saraylılarındandı. Cemil Bey evlendikten sonra Cağaloğlu Şeref sokağında bulunan yeni bir eve taşındı. Bu iki ayrı dünyaların insanları arasında uyumlu bir evliliğin bulunmadığını Mesud Cemil'in verdiği bilgilerden anlıyoruz. Bir tarafta kendisini sanata adanmış ve toplumun malı olmuş bir sanatkar, diğer taraftan bunu bir türlü kabul edemeyen, anlayamayan, kocasına tam anlamı ile aşık bir kadın vardı. Her ikisi de evliliğin kendilerine yükleyeceği bazı külfetlerin ve sorumlulukların farkında değillerdi.

1902 yılının bir kış gününde oğlu Mesud Cemil doğdu. Bundan sonra Cemil Bey'in hayatı evinden çok dostlarının çevresinde sürüp gitti. Memuriyet hayatından çekildikten sonra dostlarının yardımı, plak çalışmalarından elde ettiği gelirler ve öğrencilerinin katkılarıyla geçinebildi. Cağaloğlu'ndan Sineklibakkal'a, Katip Musluhiddin mahallesine taşınmışlardı. Son yıllarında çevresinde bulunan insanlardan da uzaklaştı. Evinin bahçesi içinde bulunan "Uzletgâh" dediği ayrı bir evde yaşar olmuştur.

1914 yılında I. Dünya Savaşı başlamış, o da her Türk vatandaşı gibi askere çağrılmış bedel vermişti. Askerlik muayenesi sırasında doktor durumundan kuşkulmuş, bir başka doktora görünmesini salık vermişti. Yapılan muayene sonun da, uzun süren bir soğuk algınlığı sanılan hastalığın "Akciğer Veremi" olduğu anlaşılmıştı. Durum "İttihat ve Terakki Partisi"nin ileri gelenlerinin kulağına kadar gitti.

Musikişinas bir doktor olan ve Cemil Bey'in yakın dostu Hamid Hüsnü Bey aracı edilerek bir sanatoryuma yatırılması teklif edildiye de buna Cemil Bey razı olmadı. İsviçre'ye gönderilmesi için yapılan tavsiyeyi de kabul etmedi. Hastalık kısa sürede ilerlemiş, önce biderine iken her iki ciğere de yayılmıştı. Nihayet 1916 yılının Temmuz ayının yirmi sekizinci gününü yirmi dokuzuncu günü ne bağlayan gece yarısından sonra eşini uyandırdı: "- Vakit geldi yirmi beş sene rindane yaşadım. Öldüğüme teessüf etmiyorum lakin sizin için bád-ı ızdırıp oldum. Affediniz kendinize ve Mesud'a iyi bakınız. "..Diyerek hayata gözlerini yumdu. Pek az kimse ile kaldırılan cenazesi Merkezefendi mezarlığında toprağa verildi. Bunların arasında Rauf Yekta Bey'le Columbia plak şirketinin sahiplerinden Herman ve Julius Blumenthol kardeşler de bulunmuştu. Bu mezarın yeri bugün bilinmiyor.

Nigâr

Hanım

[1856 - 1918]

1856'da İstanbul'da doğdu. Babası Macar asıllıdır. Öğrenimini Kadıköy Fransız okulunda yaptı. Özel olarak Türkçe, Arapça ve Farsca dersleri aldı. Çok iyi piyano çaldığı, sekiz dili konuştuğu ve şiire küçük yaşta başladığı biliniyor. Fransızca'yı ve Fransız edebiyatını çok iyi öğrendi. 14 yaşında talihsiz bir evlilik yaptı. Mutsuz geçen birkaç yıldan sonra ayrıldı ve edebiyata ağırlık verdi. Döneminde kadının sosyal hayattaki yerinin değişmesi gerektiği görüşüne öncülük etti. Giyim-kuşamı, konuşması, davranışlarıyla kendini topluma kabul ettirdi. Zamanının en seçkin isimlerinden biri oldu. Her salı evinde dönemin ünlü isimleri toplanır, edebiyat ve şiir sohbetleri yapılırdı. 2. Abdülhamid tarafından Şefkat Nişanı ile ödüllendirildi. Yaşamının son dönemleri derin bir yalnızlık, umutsuzluk ve keder içinde geçti. Geçirdiği tifüs hastalığından kurtulamadı ve 1 Nisan 1918'de İstanbul'da öldü.

Tanzimat ve Servet-i Fünun arasında kalan bir dönemde yaşayan şair, İlk şiirlerini Hanımlara Mahsus Gazete, Nilüfer ve Mütalaa gazetelerinde yayımlandı. Üryan Kalp takma adıyla Servet-i Fünun dergisinde şiirler yazdı. Dönemi kadınlarına yazma ve yayımlama cesareti verdi, erkek yazarlar üzerinde de önemli etki yaptı. Fransız romantizminin etkisinde kaldı. İç dünyasını, mutsuzluklarını, acılarını, yaşadığı çevrenin etkilerini ince bir lirizmle işlediği, çağına göre yalın bir dille yazılmış şiirlerinde, Abdülhak Hâmid, Teyfik Fikret ve Cenap Şahabettin'in izleri görülür. Günlük şeklindeki anıları vasiyeti üzerine ölümünden elli yıl sonra oğlu tarafından 'Nigar Binti Osman: Hayatımın Hikayesi' adıyla yayımlandı.

Kaynak :